

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการให้ความช่วยเหลือจำแนกตามลักษณะนิสัยของพยาบาลวิชาชีพ ตามการรับรู้ของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าว 1 ปี ขึ้นไป ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน (60 เตียงขึ้นไป) สังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งดังกล่าว 1 ปีขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยสามัญและพิเศษ แผนกต่าง ๆ ยกเว้น หออภิบาลผู้ป่วยหนัก แผนกผู้ป่วยนอก ห้องผ่าตัด และแผนกอุบัติเหตุ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกองโรงพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุขจำนวน 984 คน ซึ่งการยกเว้นหน่วยงานดังกล่าวเนื่องจาก หน่วยงานนั้น ๆ มีลักษณะของการทำงานที่แตกต่างไปจากหอผู้ป่วยสามัญและพิเศษ อีกทั้งบางหน่วยงานไม่มีการรับผู้ป่วยไว้รับการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

2. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage stratified sampling) โดยมีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ดังมีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณตัวอย่างประชากรจากจำนวนประชากรทั้งหมด 984 คน โดยส่วนรวมพยาบาลหัวหน้างานที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ ยกเว้น โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane 1973 : 725) อ้างถึงในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2517 : 73)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของตัวอย่างประชากรร้อยละ
5 คือ .05

จากการคำนวณจะได้ขนาดของตัวอย่างประชากร 284 คน

ขั้นตอนที่ 2 แบ่งจำนวนตัวอย่างประชากรตามสัดส่วนของประชากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแต่ละประเภท คือโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน โดยใช้ตัวอย่างประชากรรวมเป็นหลัก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล

ประเภทของโรงพยาบาล	พยาบาลหัวหน้างานที่ผู้ป่วย	
	ประชากร (คน)	ตัวอย่างประชากร (คน)
โรงพยาบาลศูนย์	295	85
โรงพยาบาลทั่วไป	612	176
โรงพยาบาลชุมชน (60 เตียงขึ้นไป)	77	23
รวม	984	284

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มโรงพยาบาลแต่ละประเภทจากกลุ่มโรงพยาบาลศูนย์ 12 โรงพยาบาล จำนวน 4 โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 26.00 โรงพยาบาลทั่วไป 72 โรงพยาบาล จำนวน 15 โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 20.83 และโรงพยาบาลชุมชน (60 เตียงขึ้นไป) 39 โรงพยาบาล จำนวน 9 โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 23.08 โดยให้เป็นตัวแทนของภาคต่าง ๆ 4 ภาคคือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ตามการจัดแบ่งของ กระทรวงมหาดไทย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้จำแนกโรงพยาบาล แต่ละประเภท และ จำนวนตัวอย่างประชากร ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างประชากรจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล

ประเภทของโรงพยาบาล	ตัวอย่างประชากร (คน)
	พยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย
<u>โรงพยาบาลศูนย์</u>	
โรงพยาบาลหาดใหญ่	13
โรงพยาบาลชลบุรี	27
โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก	21
โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี	28
รวม	85
<u>โรงพยาบาลทั่วไป</u>	
โรงพยาบาลแพร่	12
โรงพยาบาลชุมพร	8
โรงพยาบาลระยอง	15
โรงพยาบาลสกลนคร	12
โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต	9
โรงพยาบาลน่าน	15
โรงพยาบาลกระบี่	9

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเภทของโรงพยาบาล	ตัวอย่างประชากร (คน)
	พยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลสุโขทัย	9
โรงพยาบาลปัตตานี	11
โรงพยาบาลนครปฐม	17
โรงพยาบาลอยุธยา	13
โรงพยาบาลมหาสารคาม	13
โรงพยาบาลอุตรดิตถ์	14
โรงพยาบาลหนองคาย	10
โรงพยาบาลตราด	9
รวม	176
โรงพยาบาลชุมชน	
โรงพยาบาลชัยบาดาล (ลพบุรี)	2
โรงพยาบาลพนัสนิคม (ชลบุรี)	3
โรงพยาบาลพล (ขอนแก่น)	2
โรงพยาบาลกระทุ่มแบน (สมุทรสาคร)	2
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชฉวาง (นครศรีธรรมราช)	2
โรงพยาบาลตากสิน (นครสวรรค์)	3
โรงพยาบาลหัวหิน (ประจวบคีรีขันธ์)	2
โรงพยาบาลฝาง (เชียงใหม่)	2
โรงพยาบาลสวรรคโลก (สุโขทัย)	3
รวม	23
รวม	284

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสารและได้เก็บข้อมูลพฤติกรรมตามลักษณะนิสัย เจื้อยซ่า กระตือรือร้น และขาดระเบียบวินัย ของพยาบาลวิชาชีพ จากพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย ในโรงพยาบาลเด็ก จำนวน 10 คน มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ประเภทของโรงพยาบาล และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งคำถามเป็นสถานการณ์โดยใช้ลักษณะนิสัยของพยาบาลวิชาชีพ 3 ลักษณะ เป็นเกณฑ์ในการสร้างสถานการณ์ดังนี้

ลักษณะนิสัยเจื้อยซ่า	15	ข้อ
ลักษณะนิสัยกระตือรือร้น	15	ข้อ
ลักษณะนิสัยขาดระเบียบวินัย	15	ข้อ
รวม	45	ข้อ

ส่วนคำตอบในแต่ละข้อ เป็นคำตอบที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย 3 ตัวเลือกคือ

การให้ความช่วยเหลือโดยการจูงใจ

การให้ความช่วยเหลือโดยการทดแทน

การให้ความช่วยเหลือโดยการใช้ระเบียบวินัย

ผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบ และทำเครื่องหมายลงในช่องที่กำหนดให้หน้าตัวเลือก

เกณฑ์การให้คะแนน

1. คำถามสถานการณ์ที่แสดงถึงลักษณะนิสัยเจื้อยซ่าของพยาบาลวิชาชีพ 15 ข้อ ผู้ที่เลือกคำตอบที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือโดยการจูงใจได้ 1 คะแนน หากเลือกตอบข้ออื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

2. คำถามสถานการณ์ที่แสดงถึงลักษณะนิสัยกระตือรือร้นของพยาบาลวิชาชีพ 15 ข้อ ผู้ที่เลือกคำตอบที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือโดยการทดแทนได้ 1 คะแนน หากเลือกตอบข้ออื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

3. คำถามสถานการณ์ที่แสดงถึงลักษณะนิสัยขาดระเบียบวินัยของพยาบาลวิชาชีพ 15 ข้อ ผู้ที่เลือกคำตอบที่แสดงถึงการให้ความช่วยเหลือโดยการใช้ระเบียบวินัยได้ 1 คะแนน หากเลือกตอบข้ออื่น ๆ ได้ 0 คะแนน

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

ในการหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามนั้น หลังจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้รับปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการพยาบาล 4 ท่าน และผู้บริหารการพยาบาล 5 ท่าน รวม 9 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก.)

ผู้วิจัยได้นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงรายละเอียดของแนวทางการวิจัย เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมารวบรวม ปรับปรุง และแก้ไขแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ใน 9 ท่าน ที่ให้ความเห็นต่อข้อความในสถานการณ์ที่แสดงถึงลักษณะนิสัย ของบุคคลทั้ง 3 ลักษณะ คือ เงือช่า กระตือรือร้น และขาดระเบียบวินัย และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นชอบกับสถานการณ์พร้อมทั้งข้อเลือกตอบ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นให้คงไว้ทั้ง 45 สถานการณ์ โดยเสนอให้ปรับปรุง ถ้อยคำในสถานการณ์ และข้อเลือกตอบเพียงบางส่วน เพื่อให้มีความตรงตามเนื้อหามากที่สุด

การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากร ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรจริงจำนวน 50 คน จากโรงพยาบาลราชวิถี 22 คน โรงพยาบาลเด็ก 13 คน และโรงพยาบาลเลิดสิน 15 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 42 ชุด และได้นำคะแนนมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder-Richardson - 20) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .76

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่ส่งได้ตามขั้นตอนจำนวน 28 แห่ง และได้รับความช่วยเหลือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ในการเก็บข้อมูล ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 8 สัปดาห์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 284 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 256 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.14 คัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ออกจำนวน 2 ฉบับ จึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.44 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่ง ไปและได้รับคืน ไม่สมบูรณ์และสมบูรณ์ จำแนกตามประเภทของ โรงพยาบาล

ประเภทของ โรงพยาบาล	จำนวนแบบสอบถาม					
	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ	ไม่สมบูรณ์	สมบูรณ์	ร้อยละ
โรงพยาบาลศูนย์	85	64	75.29	1	63	74.12
โรงพยาบาลทั่วไป	176	174	98.86	-	174	98.86
โรงพยาบาลชุมชน	23	18	78.26	1	17	73.91
รวม	284	256	90.14	2	254	89.44

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม มาคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science Personal Computer) ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว การให้ความช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพตามลักษณะนิสัยโดยการจูงใจ การทดแทนและการใช้ระเบียบวินัยของพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการให้ความช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพตามลักษณะนิสัย โดยการจูงใจ การทดแทนและการใช้ระเบียบวินัยตามการรับรู้ของพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลต่างกัน และมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน
3. ทดสอบความแตกต่างระหว่างพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน กับการให้ความช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพตามลักษณะนิสัยโดยการจูงใจ การทดแทนและการใช้ระเบียบวินัยตามการรับรู้ ของพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's procedure)
4. ทดสอบความแตกต่างระหว่างการให้ความช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพตามลักษณะนิสัยโดยการจูงใจ การทดแทนและการใช้ระเบียบวินัยตามการรับรู้ ของพยาบาลหัวหน้างานหอผู้ป่วย กับประสบการณ์การทำงานในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's procedure)
5. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย